Welcome to

Workshop Arduino Basics

door VIVES - Industriele Wetenschappen en Technologie

Waar ben je?

Campus Brugge Xaverianen

Wie zijn wij?

- De bachelor opleiding elektronica ICT
- Wij leren studenten werken met
 - Elektronica, sensoren, microcontrollers,
 - Internet of Things
 - Software en Web Development
 - Netwerken en infrastructuur
 - Artificiële Intelligentie

Doel van vandaag

- Vandaag zijn we hier om iets bij te leren over
 - Arduino
 - Programmeren
 - Sensoren en hardware

Hoe pakken we dit aan?

- Kleine stukjes theorie
- Met kleine oefeningen
- Zelf dingen doen
- Experimenteren

Wat is Arduino?

- Arduino is een open-source hardware en software bedrijf
 - Ontwikkelt microcontroller bordjes
 - Voorziet software voor het programmeren: Arduino IDE
 - Heeft een website met documentatie, projecten, ...
 - https://www.arduino.cc/
 - Origineel bedoelt voor studenten van een Italiaanse school

Het hart van de Arduino

- Is een microcontroller
 - Een kleine "computer" als 1 chip
 - Bevat een CPU, wat geheugen en I/O
- Dit voert instructies uit
- Koppelt aan hardware (sensoren en dergelijke)
- Doet uit zichzelf niets! Moet geprogrammeerd worden.

Wat kunnen we hiermee allemaal?

Een robot bouwen

Een plotter

Een game controller

LED Toepassingen

Een automatische cocktail bar

Een DIY zuurstof respirator

De mogelijkheden zijn eindeloos

- Je kan het eigenlijk zo zot niet bedenken
- Heel toegankelijk voor jongeren
- Super veel informatie verkrijgbaar
 - https://docs.arduino.cc/
 - https://maker.pro/arduino/projects
- Niet te duur
- Wordt zelfs in bedrijven gebruikt om prototypes te bouwen

Welke Arduino's bestaan er allemaal

- Eigenlijk teveel om op te noemen
- Je hebt officiële Arduino boards
- Je hebt Arduino compatibele boards

Kijk maar eens op

https://store.arduino.cc/collections/boards.

Aan de slag - Wat heb je nodig

- Een Arduino bordje
 - Eventueel een starter kit
 - Nu geruik je de Arduino Uno Rev3 SMD
- Een idee
- Een computer
 - Arduino IDE
- Wat C++ kennis

De helft hiervan is gratis of heb je al!

Wat is Programmeren

- Programmeren is instructies geven aan een computer
- Die verstaat echter onze taal niet
 - Verstaat enkel een obscure taal van 1'en en 0'en

Programmeertaal

- Dit is echter veel te complex (low-level) om mee te werken
- Vandaar dat we een "hogere" programmeertaal gebruiken

Compileren

- Wij schrijven dan een programma in die programmeertaal
- Dit wordt dan vertaald in computer instructies
 - Dit noemen we compileren

Binary

- Het resultaat van het compilatie-proces is een binary
 - Die moeten we wegschrijven naar de microcontroller
 - Dit noemen we flashen

Programmeren met Arduino

- Arduino's programmeren doen we met C++
 - W Heel populair voor microcontrollers
 - ∘ ✓ Krachtig en snel
 - X Niet de gemakkelijkste taal om mee te starten
 - Gratis IDE voor Arduino

Starten met "Hello World"

- In de wereld van programmeren starten we altijd met "Hello World"
 - Simpele applicatie die toch iets doet
 - Toont aan dat alles werkt

Hello World - Openen Sketch

- Sketch = programma bij Arduino
- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 01-hello-world

Hello World - Bord kiezen

- Bij 1ste keer programmeren moeten we het correcte bord kiezen
- Selecteer Arduino Uno via Hulpmiddelen => Board
- Selecteer /dev/ttyACM0 (Arduino Uno) via Hulpmiddelen => Poort

Hello World - Compileren en Flashen

- Het programma dient eerst te worden gecompileerd
- Vervolgens flashen we de computer instructies naar de microcontroller
- Druk op de pijl naar rechts 🔁
 - Dit compileert zowel als het flashen van het device

Hello World - Het resultaat

- Het resultaat kunnen we zien in de seriële monitor
- Klik op Hulpmiddelen =>
 Seriële monitor of op het
 vergrootglas rechts

Hello World - Analyse

- setup():
 - Wordt 1x uitgevoerd wanneer de microcontroller start
 - Hier gaan we bv. hardware initialiseren
 - Zoals de "baudrate" (snelheid) zetten van de seriële poort
 - Serial.begin(9600);
 - Dit is de connectie met de computer

Hello World - Analyse

- loop():
 - Wordt telkens opnieuw uitgevoerd
 - Heel snel na elkaar
 - Vandaar dat we een vertraging moeten plaatsen
 - delay(1000), betekent 1000ms of 1s wachten
 - We kunnen ook tekst sturen naar de computer
 - Serial.println("Hello World");
 - Merk op dat we tekst tussen dubbele aanhalingstekens plaatsen "..."

Hello World - Oefening

- Probeer de hello world sketch aan te passen zodat:
 - Het jouw naam toont: Hello World! Ik ben Nico
 - Er 5 seconden wordt gewacht tussen elk bericht in plaats van 1 seconde
 - Probeer volgende tekst op een nieuwe lijn toe te voegen
 - Ik studeer land- en tuinbouw

Hello World - Oplossing

```
void loop() {

// Tekst versturen naar de computer
  Serial.println("Hello World! Ik ben Nico");
  Serial.println("Ik studeer land- en tuinbouw");

// Even wachten (5000ms = 5s)
  delay(5000);
}
```

Variabelen

- Een variabel is een symbolische naam voor een geheugen locatie in een computer
- Een variabel kan een getal, tekst, karakter, ... bevatten
- Een variabel kan van waarde veranderen
- We kunnen er ook bewerkingen op uitvoeren

Variabelen - Declareren

- Variabelen moeten we eerst declareren = kenbaar maken
- We geven de variabel een **naam**
- Geven ook aan welk **type** het is
- En we kunnen ook een 1ste waarde meegeven

Variabelen - Declareren

Hoe?

```
o type naam = waarde;
```

• Een paar voorbeelden:

```
// int = een getal (kan ook negatief zijn)
int leeftijd = 34;

// String = tekst
String naam = "Nico";

// double = komma-getal
double pi = 3.14;
```

Variabelen - Declareren

- Types: int , double , String (er zijn er nog andere)
- Kiezen van de naam
 - Geen spaties of speciale tekens
 - o Beschrijvende en duidelijke naam

Variabelen - Printen

• De waarde van een variabel kunnen we tonen door deze uit te printen

```
// Eerst printen we een beetje tekst
Serial.print("De variabel naam: ");
// Dan kunnen we de waarde van de variabel printen
Serial.println(naam);
```

Variabelen - Veranderen van waarde

• De waarde van een variabel kunnen we ook veranderen met =

```
// Veranderen van de waarde van een variabel
naam = "Chuck Norris";

// Of van een getal variabel
leeftijd = 35;
```

- Merk op dat we enkel de variabel naam links plaatsen (geen type)
 - De variabel bestaat namelijk al
- Als je deze nu opnieuw print zal je de nieuwe waarde zien

Variabelen - Demo Sketch

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 02-variabelen
- Bovenaan zie je een aantal variabelen gedeclareerd
- In loop() printen we de waarde van de variabelen

Variabelen - Oefening

- Verander de waarde van de variabel naam door je eigen naam
 - Doe dit bij het maken van de variabel (helemaal bovenaan)
- Maak pi nauwkeuriger door er 3.1415 van te maken
 - Doe dit in setup()
- Verander leeftijd naar je eigen leeftijd
 - Doe dit in loop()

Kan je verklaren wat het verschil is tussen deze 3 manieren?

Variabelen - Oplossing

naam veranderen bovenaan

```
// String = tekst
String naam = "Chuck Norris";
```

Hier wordt de 1ste waarde aangepast op het moment dat we de variabel maken

Variabelen - Oplossing

• pi veranderen in setup()

```
void setup() {
  // Instellen van de snelheid waarmee we data naar de computer sturen
  Serial.begin(9600);

  // pi aanpassen naar nauwkeurigere waarde
  pi = 3.1415;
}
```

pi is bij declaratie 3.14, dan wordt setup() uitgevoerd en daar passen we de waarde aan naar 3.1415

Variabelen - Oplossing

• leeftijd veranderen in loop()

```
void loop() {
  leeftijd = 35;
  // ...
```

leeftijd is bij declaratie 34. Vervolgens gaan we elke keer dat loop() wordt uitgevoerd, de leeftijd aanpassen naar 35.

Variabelen - Wiskundige Bewerkingen

- Variabelen kunnen ook worden gebruikt in bewerkingen
- Gelijklopend met de wiskundige bewerkingen
- Voorbeelden (a, b, c, ... zijn int variabelen)

```
a = a + 15;
b = a - c;
c = 45 / 9;
d = (10 * 10) + 5;
```

Merk op dat je ook haakjes mag gebruiken

Variabelen - Wiskundige Bewerkingen - Oefening

• Zorg er voor dat de variabel teller elke iteratie van loop() met 1 wordt verhoogt.

Variabelen - Wiskundige Bewerkingen - Oplossing

• Je kan hiervoor de bewerking teller = teller + 1 gebruiken

```
void loop() {
 // . . . . .
  // De teller variabel verhogen
  teller = teller + 1;
  // Een teller als variabel
  Serial.print("De variabel teller heeft de waarde ");
  Serial.println(teller);
  // Even wachten (1000ms = 1s)
  delay(1000);
```

Hardware

- Het leuke aan microcontrollers en dergelijke is dat we er hardware kunnen aan koppelen
 - Onder de vorm van shields
 - Of aparte sensoren en actuatoren

Hardware - Sensoren en Actuatoren

- Voorbeelden
 - Een lichtje aka LED
 - Een knop aka button
 - Een temperatuur sensor
 - Een vochtsensor
 - o Een geluid alarm aka buzzer
 - Een servo motor

0

Hardware - Koppelen

- Komt wel wat bij kijken
 - Correcte aansluiting
 - Spanningsniveau (5V, 3V3, ...)
 - Communicatie protocol (hoe ermee praten)
 - Libraries (software)
 - 0 ...

Hardware - Koppelen

- Arduino helpt hier heel veel
 - Veel informatie online / boeken
 - Starter kits
 - Click shields

Hardware - Grove

- Gestandaardiseerd prototype systeem
- Makkelijk connecteerbaar maken
- Voorbeelden van code online
- Bestaat uit
 - Adapterbord
 - Module (sensoren actuatoren)
 - 4-pins connector

https://www.seeedstudio.com/

Hardware - Blinky LED

- We maken de "Hello World" van microcontrollers
- Een lichtje dat aan en uit gaat aka "Blinky"

Hardware - Blinky - Benodigdheden

- Arduino
- Grove Shield
- LED Module
- Een gekleurde LED

Hardware - Blinky - Aansluiten

- Klik het shield voorzichtig op de Arduino
- Sluit de kabel aan op de D2 connector
 - ∘ D = digitaal
- Zet de schakelaar op 5v
- Sluit de LED module aan
- Stop een LED in de module
 - Let op de vorm

Hardware - Blinky - Demo Sketch

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 03-blinky
- Druk op de pijl naar rechts Dom te compileren en flashen

Meer informatie vind je op https://wiki.seeedstudio.com/Grove-Red_LED/

Hardware - Blinky - Analyse

- pinMode(2, OUTPUT);
 - Hiermee stellen we pin 2 in als een digitale uitgang
 - Digitaal = 1 of 0
 - 1 = 5V
 - 0 = 0V
 - Met een uitgang kunnen we iets aansturen
 - 1x dus doen we dit in setup()

Hardware - Blinky - Analyse

- digitalWrite(2, HIGH);
 - Hiermee maken we pin 2 hoog
 - hoog = 1 of dus 5V
- digitalWrite(2, LOW);
 - Hiermee maken we pin 2 laag
 - laag = 0 of dus 0V

Hardware - Blinky - Oefening

- Kan je de LED sneller aan en uit laten gaan?
- Kan je de LED 1 seconde aan laten en 2 seconden uit?

Hardware - Blinky - Oplossing

- Sneller aan / uit
 - Dit kan door beide delays te verkleinen

Hardware - Blinky - Oplossing

- 1 seconde aan / 2 seconden uit
 - Dit kan door beide delays anders te kiezen

Hardware - Button

- De simpelste sensor die we kunnen bedenken is een drukknop
- Koppelen we aan digitale ingang
 - Indrukken = HOOG = 1 = 5V
 - Loslaten = LAAG = 0 = 0V

Hardware - Button - Aansluiten

- Klik het shield voorzichtig op de Arduino
- Sluit de kabel aan op de D3 connector
 - ∘ D = digitaal
- Zet de schakelaar op 5v
- Sluit de BUTTON module aan

Hardware - Button - Demo Sketch

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 04-button
- Druk op de pijl naar rechts 🔁 om te compileren en flashen

Meer informatie vind je op https://wiki.seeedstudio.com/Grove-Button/

Hardware - Button - Analyse

- pinMode(3, INPUT);
 - Hiermee stellen we pin 3 in als een digitale ingang
 - Digitaal = 1 of 0
 - \blacksquare 1 = 5V = knop ingedrukt
 - \bullet 0 = \circ v = knop los gelaten
 - Met een ingang kunnen we iets inlezen
 - 1x dus doen we dit in setup()

Hardware - Button - Analyse

- int knop = digitalRead(3);
 - Hiermee kunnen we de staat van een ingang binnenlezen
 - Het resultaat slaan we op in de variabel knop

Hardware - Button - Oefening

• Kan je nu de LED aansturen met de knop?

Hardware - Button - Oplossing

- Dit kan inderdaad. We kunnen de waarde in de variabel knop naar D2 schrijven:
- In setup() moeten we D2 als uitgang zetten:

```
// Configureer D2 als een digitale uitgang
pinMode(2, OUTPUT);

// Configureer D3 als een digitale ingang
pinMode(3, INPUT);
```

Hardware - Button - Oplossing

- In loop() kunnen we D2 (de LED) aansturen met de waarde van D3 (de knop)
- Dus in plaats van Low of HIGH te schrijven, sturen we de waarde van knop:

```
void loop() {
  int knop = digitalRead(3);
  Serial.print("De toestand van de knop is: ");
  Serial.println(knop);
  // Zet de uitgang gelijk aan de stand van de knop
  digitalWrite(2, knop);
  delay(1000); // Even wachten (1000ms = 1s)
```

Beslissingen maken in code

- Beslissingen kunnen we in code maken aan de hand van if-else structuren
- if : als een **conditie waar** is dan doen we iets
- else: anders doen we eventueel iets anders

TODO: Figuur

Beslissingen - De conditie

- De conditie bestaat meestal uit 1 of meerdere vergelijkingen
- Hierbij kunnen we een aantal operatoren van de wiskunde gebruiken:
 - ∘ == : gelijk aan
 - != : verschillend van
 - > : groter dan
 - >= : groter dan of gelijk aan
 - < : kleiner dan</p>
 - <= : kleiner dan of gelijk aan</p>

Beslissingen - De conditie - Voorbeeld

- Een voorbeeld van een beslissing
 - Toegepast op de 04-button sketch

```
if (knop == HIGH) {
   Serial.println("De knop is ingedrukt");
} else {
   Serial.println("De knop is niet ingedrukt");
}
```

Probeer dit maar eens uit ...

Hardware - De Buzzer

- De buzzer is een piezo element dat een geluidstoon uitstuurt
- We kunnen dit sturen via
 - o een digital signaal: aan of uit
 - o een analoog signaal: dan genereren we een toon

Wij werken voorlopig enkel met het digitale signaal.

Hardware - De Buzzer - Benodigdheden

- Arduino
- Grove Shield
- Buzzer Module

Hardware - De Buzzer - Aansluiten

- Klik het shield voorzichtig op de Arduino
- Sluit de kabel aan op de D4 connector
 - ∘ D = digitaal
- Zet de schakelaar op 5v
- Sluit de BUZZEER module aan

Hardware - De Buzzer - Demo Sketch

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 05-buzzer
- Druk op de pijl naar rechts Dom te compileren en flashen

Meer informatie vind je op https://wiki.seeedstudio.com/Grove-Buzzer/

Hardware - De Buzzer - Analyse

- pinMode(4, OUTPUT);
 - Hiermee stellen we pin 4 in als een digitale uitgang
 - Digitaal = 1 of 0
 - 1 = 5V
 - 0 = 0∨
 - Met een uitgang kunnen we iets aansturen
 - 1x dus doen we dit in setup()

Hardware - De Buzzer - Analyse

- digitalWrite(4, HIGH);
 - Hiermee maken we pin 4 hoog
 - hoog = 1 of dus 5V
 - de buzzer maakt geluid
- digitalWrite(4, LOW);
 - Hiermee maken we pin 4 laag
 - laag = 0 of dus 0v
 - de buzzer maakt geen geluid

Logica in Code - Een Alarm

- Kunnen we nu samen volgende applicatie maken?
 - Wanneer je de knop 3 seconden of langer indrukt moet het alarm aangaan.
 - Wanneer je de knop 1 seconde indrukt moet het alarm uitgaan.
- Wat kan ons allemaal helpen
 - Goed nadenken
 - Stap per stap uitwerken
 - Informatie sturen via Serial.println() naar de computer

Logica in Code - Een Alarm - Opbouw

- We moeten bijhouden hoe lang er op de knopt wordt gedrukt
 - Dit kan via een variabel, bv. secondenIngedrukt
- Als de knop ingedrukt is, a.k.a. HIGH
 - Dan tellen we een seconde bij
- Als de knop is losgelaten, a.k.a. Low
 - Dan moeten we kijken hoe lang deze eventueel was ingedrukt
 - 1 seconde: alarm uit
 - 3 seconden: alarm aan
 - Als laatste zetten we de teller terug op 0

Temperatuur sensor

- Een temperatuur sensor kan de omgevingstemperatuur opmeten
 - Veel verschillende soorten
 - Analoog / i2c / spi / 1-wire
 - Temperatuur / Luchtdruk / Luchtvochtigheid
 - Nauwkeurigheid
 - IC (chip), thermistor, ...
 - **...**
 - Keuze hangt af van de toepassing

Temperatuur sensor - Grove

- Grove voorziet een 10-tal verschillende temperatuur sensoren
- Wij gebruiken nu een simpele thermistor (temperatuursafhankelijke weerstand)
- Koppelen we aan een analoge ingang
 - Niet meer 1 of 0 (digitaal)
 - Maar waarde tussen 0 en 1023
 - Stelt spanning voor tussen 0 en 5v (of 3v3)

Temperatuur sensor - Aansluiten

- Klik het shield voorzichtig op de Arduino
- Sluit de kabel aan op de Ao connector
 - ∘ A = analoog
- Zet de schakelaar op 5v
- Sluit de temperatuur sensor module aan

Temperatuur sensor - Demo Sketch

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 06-temperature-sensor
- Druk op de pijl naar rechts Druk op de pijl naar rechts

Meer informatie vind je op https://wiki.seeedstudio.com/Grove-Temperature_Sensor_V1.2/

Temperatuur sensor - Analyse

- pinMode(A0, INPUT);
 - Hiermee stellen we pin A0 in als een analoge ingang
 - Bij het inlezen krijgen we dan getal tussen 0 en 1023
 - 1x dus doen we dit in setup()

Temperatuur sensor - Analyse

- int voltage = analogRead(A0);
 - Hiermee kunnen we de huidige "spanning" inlezen op de analoge pin
- De berekening is heel eigen aan temperatuur en deze sensor
- Dit haal je uit de datasheet of online
 - https://www.youtube.com/watch?v=wjL7xOGqAqg&t=249s

Temperatuur sensor - Oefening

- Stuur een bericht naar de computer afhankelijk van de temperatuur.
 - ∘ Bv. Temperatuur is ok als deze lager is dan 25°C
 - Bv. Opgelet! Temperatuur is te warm als deze hoger of gelijk is aan 25°C.
 - Speel gerust zelf met de grenswaarde
 - Je kan de temperatuur verhogen door je vinger op het IC te leggen

Temperatuur sensor - Oplossing

• We zullen hiervoor een if-else beslissing moeten implementeren.

```
void loop() {
  // Temperatuur bepalen
  int voltage = analogRead(A0);
  double R = ((1023.0 / voltage) - 1.0) * R0;
  double temperatuur = (1.0 / ((log(R/R0)/B) + (1/298.15))) - 273.15;
  // Beslissen of temperatuur ok is of niet
  if (temperatuur < 25) {</pre>
    Serial.println("Temperatuur is ok");
  } else {
    Serial.println("Opgelet! Temperatuur is te warm");
  delay(1000);
```

Bodem vocht sensor

- Een bodem vocht sensor kan opmeten hoeveel vocht er in de grond zit
 - Er bestaan verschillende soorten
 - Resistief (goedkoop maar oxideert)
 - Capacitief (complexer maar oxideert niet)
 - **-** ...
 - Keuze hangt af van de toepassing

Bodem vocht sensor - Grove

- Grove voorziet resistief en capacitieve bodem vocht sensoren
- Wij gebruiken nu een simpele resistieve sensor
- Koppelen we aan een analoge ingang
 - Niet meer 1 of 0 (digitaal)
 - Maar waarde tussen 0 en 1023
 - Stelt spanning voor tussen 0 en 5v(of 3v3)

Bodem vocht sensor - Aansluiten

- Klik het shield voorzichtig op de Arduino
- Sluit de kabel aan op de A1 connector
 - ∘ A = analoog
- Zet de schakelaar op 5v
- Sluit de bodem vocht sensor module aan

Bodem vocht sensor - Demo Sketch

- Ga naar Bestand => Openen en selecteer 07-moisture-sensor
- Druk op de pijl naar rechts Dom te compileren en flashen

Meer informatie vind je op https://wiki.seeedstudio.com/Grove-Moisture_Sensor/

Bodem vocht sensor - Analyse

- pinMode(A1, INPUT);
 - Hiermee stellen we pin A1 in als een analoge ingang
 - Bij het inlezen krijgen we dan getal tussen 0 en 1023
 - 1x dus doen we dit in setup()

Bodem vocht sensor - Analyse

- int vochtgehalte = analogRead(A1);
 - Hiermee kunnen we de huidige "spanning" inlezen op de analoge pin
- Is een ruwe waarde. Er bestaat niet echt een eenduidige omzetting naar % vocht.

Grafieken maken

- Via Hulpmiddelen => Seriele Plotter kan je grafieken maken
- De getallen mag je niet achter tekst plaatsen.
 - Dus waarde uitsturen via Serial.println()

Grafieken maken - Grond vocht

• Dus bijvoorbeeld:

```
void loop() {
  // Eerst moeten we de analoge spanning meten (getal tussen 0 en 1023)
  int vochtgehalte = analogRead(A1);

  Serial.println("Grondvocht: ");  // println !!
  Serial.println(vochtgehalte);

  delay(1000);
}
```

• Resultaat zie je via Hulpmiddelen => Seriele Plotter

Uitdaging - Planten Bewateren

- Planten monitoren
 - Grond vocht
 - Omgevingstemperatuur
- Te nat? Laat de rode LED branden
- Te droog? Laat het alarm afgaan
- Ok? Licht uit en alarm uit
- Zorg dat je zowel temperatuur als vocht in grafiek kan tonen
- Extra? In plaats van constant Alarm, kan je ook korte "tuut" geven?
- Extra moeilijk? Alarm uitzetten met druk op de knop

Kies zelf maar wat te nat of te droog is. Experimenteer!